

Indult BETSBÖL Szeredán 18. April. 1787.

A F. Monárkhának Lembergfele intézett úttya Brünfelé vala, és Lembergig következő meg-állásai lesznek: 12-dikben Olmitzban, 13. Altschában, 14. Bilitz, 15. Podgurtze, 16. Vilitza, 17. Bochniában, 18. Dembika, 19. Jaroslov, és 20-dikban reményli ő Felsege Lembergbe való bé-érkezését. Innen további úttyát egyenesen Kersonésusba, nem Kiov felé, a' mint eddig hibáson tartatott, hanem Brodi fele követvén, minden bizonynyal Kersonésusba szándékozik. Midőn ezt a' napokban a' Bétsi Politikusok észre vették, hogy a' Monárkha egyenesen Kersonésusba megyen, azt-is legottan hozzá gondolták, hogy a' Muszka Császárné-
nak-is oda kelletik menni; mivel az egész út ennek

kedvéért vagy on, hanem azt, hogy léfzené Koro-
názás, vagy nem, még fem határozhatták-meg; mert
az egész Hiftóriának más tzélját gondolják, 's már
most keményen kezdették edgymástól kérdezgetni:
mire való volna az az 50 ezer egész hadi-készü-
lettel várakozó nép Kerfonésus körül? és miért tar-
tanák a' többit is lábújhegyen? E' most a' leg-na-
gyobb szeg a' Politikusok fejében; de az erre tett,
's tenni izokott feleleteket jó nem sietnünk, hogy
annál kevesebbet tévelyegjünk. Mindenek úgy
hiszik, hogy Kiovból, ezen szép Tavafzi napokon,
bomlik a' Kompánia, és minyájan Kerfonban léfz-
nek nem fokára. Ha a' Török Tsáfzár edgy kis be-
tsületet tudna, most, a' fekete-tengeren, ezen ked-
ves Szomfzéd-afzfzonyának II-dik Katharinának ö-is
udvarólhatna; de tsak alig hiszfzük, hogy olly be-
tsületes ember légyen, hogy fzeméllye fzerént meg-
jelennyék, ha tsak követeket nem küld a' maga ké-
pében, melly nélkül éppen nem fzikölködik ezen Fe-
jedelem Afzfzony. — A' múlt Vasárnap 8. és 9. óra
között, tsak haljuk, hogy azt a' fzőrnyű irgalmat-
lanúl szólló Bäsán dobját, mellynek már hangja az
egész Város előtt esmeretes, verik; tódúl-öfzve a'
nép, és mindenek tüzet kiáltanak — hát a' Város'
középeben edgy ház belölről tűzbe vagy on. A' kik
még Bétsben gyúladást nem szemlélték; azoknak
bámulásra méltó volna azon kész fzorgalmatofság,
melly fzerént itt minden uttzák a' magok Vízi Mes-
terséges, szekerekre tsinált efzközzeikkel legottan
készzen vagynak, és a' tüzet mezfizebb terjedni nem
engedik. —

Hazánkbeli dolgok.

Edgy Német utazó Irónak levelei között olva-
som: A' nem régiben említett türhetetlen Selymetzi

Plébánusnak vajmi sok párja vagyon Magyar Országban. Például szolgálhatnak Győr Vármegyében, s ugyan Györhöz a' K. Kommissáriusnak és Fő-Is-pány Úrnak lakó helyéhez közel Révfaluban és Zámolyon lévő Plébánusok. Amaz mind e' mai napig meg nem engedi, hogy a' Protestánfoknak halottyaik a' kerített temetőbe temettesenek, hanem a' mellett e' legelő mezőn temetteti őket: holott ezt még 1777-ben hirdetett Felsőges parantsolatok keményen tiltják, a' közönséges temetőnek kerítése pedig a' Protestánfoknak edgyütt való mankálkodásból és költségekből készült, s annak felette a' Városon mindenütt a' Protestánfok a' Rómanó-Kathólikusokkal, mint edgyütt élő, edgymást szerető atyafiak, hóltak után edgyütt nyugosznak, edgyüvé temetkeznek. Minekelőtte a' Győri Prédikátorok által jártanak volna ide a' Protestánfoknak temetésekre, ezeket a' Plébánus Úr a' Temetőben temettette; de mióltától fogva a' magok Prédikátorjaik, vagy Mesterjeik által késértetnek, ezeket nem tartja méltónak arra, hogy a' R. Kathólikusokkal edgyütt ez élők' egészségének kára nélkül rothadjanak. Sőt hogy meg-hallotta elsőben, hogy edgy gyermeket a' Prédikátor fog-temetni, az annak számára már ásva volt Sírt behányatta, s a' kerítettén kívül mást ásatott. Ezen dolog már panaszképpen fel-is adatott; de azért ezen szokatlanság máig-is fennmaradott, csak azt hánnyák: Ha kell a' Kálvinistáknak (némelly tudósabb Vármegyékben a' paraszt ezeket *Kányovistáknak* hívja) és Luteránusoknak temető, kerítsenek edgyet magoknak. A' Zámolyi Plébánus Úrról olvasott házaság béli történetnek, mind-hogy ez edgy kevésbé vastagabb hangon vagyon, s nem minden olvasóinknak fülek szokott még a' tünde-
redet

redelmi nyers hanghoz, el-halगतjuk; tsak az utazó Irónak az elsőre tett értelmét írjuk ide: Minthogy mindenik vallásnak temetési Tzerémoniai bülömböznek; az edgyik énekel, a' másik meg mást követ, ugyan azon edgy órán két külömbözö vallásuak' temettsége, a' tudatlan községnek botránkozása nélkül bajosan esnék-meg; de illyenkor a' Kathólikus Pap, mint uralkodó vallású, órát választhatna magának, és el-végezvén a' maga temetését, a' Prótestáns Prédikátor-is minden szentség törés nélkül ugyan azon kerítették közzé temettethetne, és így azok, kiknek edgy Megváltójok, edgy Istenek, hasonló lelkek és testek vagyon; éltekben edgy söt, edgy kenyeret esznek; mind a' Haza, mind a' természet' jármát edgyütt huzzák; edgy törvény alatt születtetnek, edgy kerítés alatt el-is rohdhatnának. —

Debretzenből 1. Apr. „Itten nálunk eleikről rájjok maradt, 's bévett szokások az aszfzonyoknak, hogy minekutánna vasárnap 's más innep napokon-is a' Templomból kitakarodnak, az ajtók eleibe fergekbe telepednek, és midön minden elé 's hátra járókat fenekig meg-akózván, még fokszor a' Filozófiából, a' Teológiából-is némelly ellenkező rikkelyeket böltsen meg-határozván, a' rágalmazásból kifogytanak volna, az Országok kormányozásába-is ottan ottan belé-tekíntenek. Ezen szokásnak fel-bont-hatatlan ereje szerént Aprilisnek első Vasárnapján kívül edgy aszfzony 2 gyermekeivel az uttza ajtajába. Edgyfzer a' Mészárosok hajtanak edgy vad bikát, 's kiábálnak: félre! félre! A' kik könnyű szerrel válnak, azok, a' rágalmazást félben harapván, tsak hamar bé-ugrálának az Udvarra; de e' szegény a' két gyermekein kapkodván, a' meg-dühödött bikától csaknem az ajtóban találtaték, és az Udvarra-is bé

men-

menvén utánna, szarva közzé vevé, és az utszán állóknak a' kerített tetején mutogattya vala. Ezen szerentsétlen aszszony vett halálos febei után 3 napokkal nagy kínok között halván-meg, 5-dik Apr. eltemettetéek. De nem végezte-el még-itt a' Vad-bika a' tsatát; a' szomszéd házra ronta, és edgy ólat, mellybe vette vala a' Mészáros magát, széllyel dúlván, ki kereste belöle a' Legényt; és ezt-is midön testamentom tételre kényszeríttené, kiált az *Isten'* nevében a' Mészáros, hogy ne hadgyák. Ekkor edgy Mészáros legény a' bika' farkára tsipefzkedvén; elnyomák a' Mészárosok, és meg-ölék. Már most a' Mészáros, kinek magának-is a' bika mind karját, mind pofáját által szúrta, a' város kenyeren hüvesen ül, 's várja a' dolognak ki-menetelet. Ha ezen mi Városunkban gyakrabban járkálna Vasárnap Templom után az ilyen bika, kevesebben lennének azok, kik a' patkára ki ülven, szólják az ő Felebarátjokat. — A' Debretzeni Ref. Kollégyiomban tanuló Ifjúság, a' F. Rendelések után, a' Professorok és Kurátor Urak által két részre osztatván, a' Német nyelvet olly izorgalmatofsággal tanulják, hogy ha úgy foly, a' mint el-indúlt, a' Prédikátorságra menendőknek nem kelletik ezután egyébért Bétsbe menni, hanem hogy a' haját jobb rendbe szedje, edgy pár tsattott vegyen; és ha Ulmába szalad edgy jó beretváért, már a' fok lesz. Már lokan; kik tsak magoktól tanúlták a' Német nyelvet, könyveket tudnak fordítani. Ennekutánna még többet reménylünk; mert már most 2 egyenlő fizetésű igen alkalmas német nyely-tanítók tétettek, kiknek 100 forint esztendőji fizetések, és a' Deákok-is nagyon utánna kezdetek állani. — N. Bányáról ezt írják: Itt, azon kívül, hogy bór, búza, szalonna, edgy szóval, minden élésre tartozó dol-

dolgok nagy drágaságban vagynak, a' forró nyaval-
 lya, melly már fokakat el-is költöztetett, telettöbb
 uralkodik. A nép alig várja az áldott természetnek
 ki-nyílását, hogy az éhségen segíthessen. — Er-
 délyből Beszterzéről jött levelekből értyük, hogy
 mióltától fogva a' hó el-ment, olly szép idők jár-
 nak, hogy a' szántó vetők a' tavaszi vetést egészfzen
 el-végezték. — Itten az egész Országnek minden
 szegelyeiben a' szűkség uralkodik, és a' M. Vásár-
 helyi levelek szerént a' buzának vékája 5, a' török
 búzának 3 márjás. Nem tsak a Ref. Kollégyiomok-
 nak, hanem minden Protestáns Ekklesiáknak, minden
 jövedelmeket és kész vagyonyyaikat éppen most ve-
 szik számba. A' Prédikátorok' esztendei jövedelmek,
 és esztendön által meg-kivántató költségek szorgal-
 matofon számba vétetnek. Azt akarják némellyek
 mind ezekből ki-hozni, hogy a' F. Monárkha edgy
 Univerfitást, és edgy Protestáns Semináriumat ki-
 vána fel-állítani, hogy az eisőben mindenek, a'
 másodikban pedig a' Prédikátorságra menendők tanít-
 tatnának. A' Prédikátorok' esztendei fizetésének szám-
 ba vétele pedig azzal biztattya őket, hogy a' Mo-
 nárkha maga fogna minden Prédikátornak edgyaránt
 fizetni, és az Ekklesiáknak eddig szokásban volt fi-
 zetések az Ekklesia' közönséges Kafsájába tétetnék.
 A' 2 Districtuális Táblákra kivántó személlyek, a'
 Kormányozó székről már Bétsbe a' F. K. M. Kantzel-
 laria eleibe beadattak: a' M. Kurirtól várjuk a' Tiszt-
 viselőknek ki-neveztetéseket (szolgál-is ezzel minden
 órán. — A' Kolosvári Distriktuális Tábla' Présesse B.
 Kemény Pál; a' Vice-Préses B. Nalátzi József Úr ö
 Nagyságok. A' Maros-Vásárhelyi D. Tábla Présesse
 B. Jósika Antal Úr ö Nagysága, eddig a' F. Kirá-
 lyi Tábla' volt Assessora: — a' többit-is minden órán.

— Úgy fú a' szele, hogy még a' Német nyelvre nézve két esztendőket méltóztatott a' F. Monárkha az Erdélyiekre nézve engedni a' Táblákon.

Elegyes Tudósítások.

A' *Légisfeld* dolga egészen el-halगतott, és erről semmi bizonyost nem tudunk; de azt fogan erősítik, hogy rövid napok alatt Bétsben a' Városban edgy Klastrom sem léfzen, hanem a' kik meg-maradnak-is a' szerzetesek között, kívül fognak lakni. — A' leg-közelebb ki-jött Prédikátzió-rostát olvasván, edgy Bétsi Prédikáló *Szimbe* nevű Papnak 8. Apr. mondott Prédikátziójában ezeket a' rettentő igéket találjuk: Az el-kárhozott Kathólikusok, (így szólla rend-kivül való fel-szóval) sokkal irgalmatlanabbul fognak Pokolban kínoztatni, mint a' vak Pogányok; mivel ezek az idvefséget, mellyre őket a' Sz. Ke-refztség' Sákramentoma alkalmatosokká tette, önként meg-tapodják; a' Pogányok pedig még az ő születtek előtt nem egyébre, hanem az örök kárhozatra vagynak Istentől el-rendelve.“ Szörnyű rettentő igék! és ha edgy jó szívű embernek könyörületességével ellenkeznek; (szóll az író) hogy teremthetne ama minden irgalmaságok felett való *Irgalmaság* a' Teremtő valakit az örökké-való kínokra. Sokkal vastagabb *Predestinátzió*, mintsem hogy a' józan okosság, és a' *Predestinátzió*t böltsen magyarázok-is ezt prédikálhatnák; noha e' csak Bétsben újság, nem a' Magyar Házában, hól a' mi öregek — de — atyáinktól, s Prédikátorainktól sokat hallottunk effélett. Sok volna itt a' mit írunk kénék; de nehogy azt találja valaki mondani; száljon le Tifzteletes Uram a' Prédikáló székéből, el-halगतunk — jobb a' va gának a' Kaptánál maradni. — A' volt Krimiai Khán *Szalim Gheray* nagy sebességgel szalada a' napokban

Kon-

Konstántzinápolyba. Molduvából már szöknek, és takarodnak másuvá a' gazdagabb nyugodalom' izeretői. Sőt, ha nem hazudnak, azt írják, hogy már vér-ontás-is esett. — A' Konstántzinápolyból egyenesen jött és ebben az órában érkezett Kereskedők azt erősítik, hogy a' Muszka Követ a' maga palotájában olly kemény fogságban tartatik, hogy a' háza küszöbétől fogva egész Udvarát el-állott fegyveres Jantsárok' fokasága miatt csak edgy lépést sem tehet a' küszöben kívül. Mióltától fogva a' Törököknek tudokra esett, hogy a' Muszka Tsászárné *Bessarábiát*, és ollyan helyeket-is kíván a' maga Birodalmához ragasztani, mellyekben a' Törökök előtt igen nevezetes Várok vagynak, egész Török Ország fel-zendült, a' a' tengeri Hajós-fergek erősítettnek; a' szárazon és vízen öfzve gyűlt hadinép' száma már 300 ezerre pótoltatott, és minden órán várván ama vitéz *Kapután Bafsát*, mint ezen tsatának első Vezérét, az egész Török Birodalom véres szájjal kiáltja a' háborút. — Az álmosHollandusok a' magok 800000-re pótolta rendeletlen hadi erejeket gyűjtik öfzve, és a' Helytartó Herceggel a' leg felsőbb hangon kezdenek beszélni. De meg nem kell ijjedni; mert ha tűz lenne-is belölle; olly öfzve vetett vállakkal vagynak az Európai legfőbb 3 Hatalmaságok, hogy nekik igen könnyen leütnek a' fülök mellett, és ha 100 ezer Frantzia, edgynehány Pruszszus Regementek előtt meg-szaladván, az öreg *Fridrik* nevetve ezt mondá: „Na most látom, hogy nints Európában nagyobb Gavallér, mint a' Frantzia Király; mert néki 100 ezer kenyelfutói vagynak:“ még *Katharina*-is elfogja frigyesivel mondani: „Nints betsületefőbb fi a' Török Tsászárnál; mert ő semmit sem ígér, de miheiyt erővel venni kezdik, mindenét szívésfen oda engedi.“